

RITUALER

Alle går vi og har vores ritualer. Ud & Se har bedt 12 danske forfattere om at skrive hver sin novelle med udgangspunkt i ordet ritualer. Serien redigeres af Anders Abildgaard. Novellerne ledsages af originale værker af danske illustratorer og kunstnere.

KASPAR KAUM BONNÉN

MAJA ELVERKILDE

INA MERETE SCHMIDT

SIDSEL FALSIG PEDERSEN

JOKUM ROHDE

KATINKA MY JONES

► PETER HØJRUP

NINA SØS VINThER

NIELS FRANK

CAMILLA CHRISTENSEN

CHRISTIAN VDE FROSTHOLM

RENÉ JEAN JENSEN

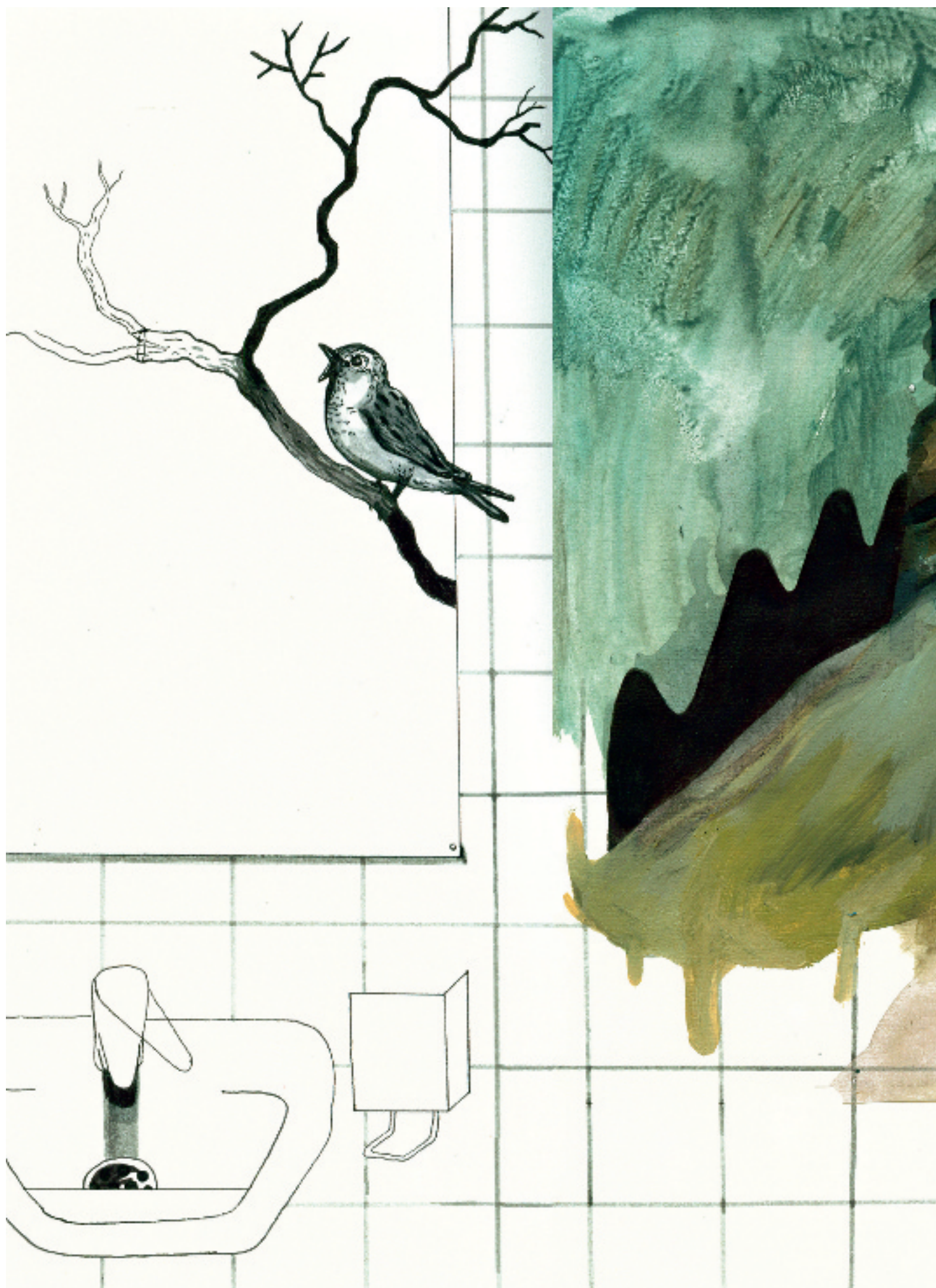
ILLUSTRATION RIKKE VILLADSEN

Madammeposer

Peter Højrup har skrevet en rengøringshistorie

DET STINKER PÅ TOILETTERNE. Else åbner dørene og sparker kilerne ind under dem som det første, når hun kommer. Så går hun ud og hænger frakken i depotet og finder gummihandskerne og fylder spanden med vand og universalrengøring. Stanken af pis fra herretoilettet er mest gennemtrængende, men der lugter også på dametoilettet, og det er ikke en særlig feminin duft. Det lugter af lort, af indestængte prutter, af prutter, der har været holdt som gidsler i sammenknæbne damerøve i halve og hele dage. Else går ikke ind for den slags knibskhed. Hun synes, man skal slippe prutterne fri og gerne med et ordentligt rabalder. Så bliver de heller ikke så onde, som dem damerne fra sidevejene til Lindevang Allé lukker ud, når de har siddet og holdt på dem igennem et helt foredrag. Stanken på dametoilettet er i det hele taget værst, når der har foregået noget finkulturelt i salen. Forfattertermøderne er de værste, for der kommer næsten kun kvinder. Når squaredanceforeningen holder stævne, lugter der allerhøjest lidt af sved på dametoilettet, men så er der jo også musik oppe i salen, og det er lettere for damerne at slippe en vind uden at blamere sig. Til gengæld er griseriet på herretoilettet så tilsvarende

værre. De gamle mænd kan ikke rigtigt få tisset af. I lang tid står de og ryster tissemanden, og Else har endda set nogle af dem hive i den og klemme på den, som for at vride de sidste dråber ud, men der kommer tilsyneladende ikke noget. Så stopper de den ned i underbukserne igen, stønner og pruster og slapper af i kroppen. De falder sammen i deres vanlige krumbøjede kropsholdning, og så vil tissemanden lige pludselig godt alligevel. Mændene får travlt med at knappe op igen, men de når det ikke. Der kommer stænk på væggen og på gulvet, og af til er der også pletter på bukserne. De må lugte frygteligt af tis, sådan nogle gamle mænd, tænker Else, når hun ser pletterne på bukserne. Hun smiler til mændene, der ikke har taget notits af hende før nu, fordi hun er rengøringskone. Nogle af dem undskylder sig uden at sige, hvad de undskylder for. Er det, fordi de har tisset på gulvet og ned ad sig selv? Eller er det deres forlegenhed, de undskylder? At de står dér og rødmer som skoledrenge, der er blevet taget på fersk gerning i et eller andet uterligt forehavende? Else siger: 'Det gør ikke noget' og tørrer efter med moppen. Mændene rømmer sig og klemmer sig forbi Else, der har stillet sig i døråbningen. Hun vil vide, om de gamle mænd lugter af tis. Hun ånder ind gennem næsen, og gør det måske lidt vel højlydt. Mændene farer sammen og undskylder sig igen. De er →

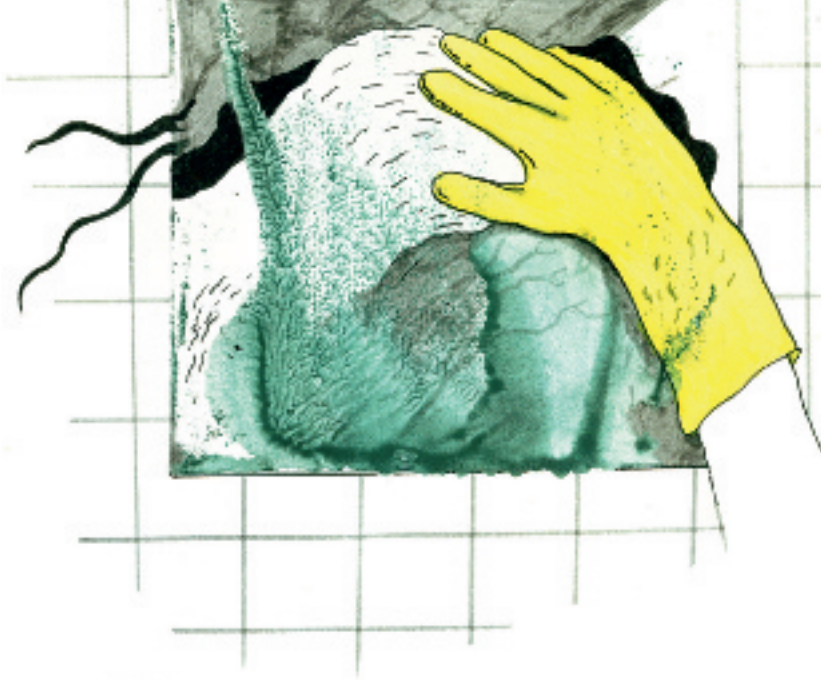
Hun har tørret kanter langs spejle og vaske af til **bevidstløshed**, men Else er ikke bevidstløs, hun er bare ikke til stede.

stadig flove, og nu er de også begyndt at frygte, at de lugter af tis. Det gør de nu ikke, synes Else. De lugter nærmest lidt sødt, tænker hun, og lader dem slippe forbi.

Er det formiddag eller aften? Else kommer i tvivl et øjeblik og må tænke sig om. Hånden med kluden bevæger sig langs kanterne omkring spejlet og vasken. Det er mekaniske bevægelser. Hun har tørret kanter langs spejle og vaske af til bevidstløshed, men Else er ikke bevidstløs, hun er bare ikke til stede. Toiletterne i kælderen under den store sal er oplyst af lysstofrør. Ingen vinduer. Hun må tænke sig om for at huske, om det er formiddag eller aften, om det er sent i april eller november. Hånden med kluden bevæger sig hurtigt hen over spejlet. Hun kan ikke se sig selv, nu hvor spejlet er dækket af sæbeskum fra kluden. Hun tørrer det af, og ansigtet kommer til syne igen i den blanke overflade. Det er et tomt ansigt. Et ansigt, der ikke kigger tilbage. Else kan ikke få øje på sine håb og drømme i spejlet. Havde det været en film eller en roman, ville det måske have fungeret som vindue til hendes erindring. Håndens bevægelser ville ikke have været lodrette og abrupte, men meditative cirkelbevægelser, der ville få Else til at gå i trance. Hun ville se ind i spejlet, men i stedet for at se sit eget halvtørrede tilstedeværende ansigt, ville hun få øje på et kært minde, en stille glæde, et kys for længe siden, eller måske bare skovbrynet, hun cykler langs med på vej herhen. Det ville være en god dag. En forårsdag med sol og vind i håret og kjolen. Træerne ville netop være sprunget ud. Spæde lysegrønne blade over en bund af gule og hvide anemoner. Pinseliljer, der nejer til hinanden under et infernalsk fuglekvidder, en aggressiv glæde, der slår i brystet og vil ud af de små fjerklædte kroppe. Else synes det lyder, som om fuglene er ved at eksplodere af lykke, som om de ikke kan rumme den og samtidig vil bruge den op, inden det er for sent. Hun får øje på nogle drenge på vej til skole. De har smidt cyklerne fra sig i græsset. Skoletaskerne ligger ved siden af, og drengene sidder på hug rundt om et kildevæld, der springer i nærheden af stien. Hun standser og stiger af cyklen og taler med Carl, for det ved hun, han hedder, ham med det halvlange, halvkrogede lyse hår, der hænger ned i øjnene. Hun har set ham i kvarteret og rundtomkring på stierne, ofte alene, men af og til også sammen med andre børn. Hun kan kende ham på håret, som han hele tiden puster væk ved at skyde underlæben frem og blæse luft opad, så håret løfter sig et øjeblik for straks efter at falde ned over

øjnene igen. Alt det tænker hun, mens kluden bevæger sig hen over spejlet, eller rettere: Hun ser det for sig som en lille film. Der er ingen underlægningsmusik. Det suser blot lidt i trætoppene, men ellers kunne det lige så godt være en film, måske en reklamefilm, selvom det ikke er helt klart, hvilket produkt der bliver reklameret for. Vaskepulver? Et morgenmadsprodukt med tre vigtige vitaminer? Men hun tænker det som sagt ikke, det er der bare et eller andet sted i hendes bevidsthed. Spejlet er ikke en rude til hendes erindring. Det ligger i bevægelserne. Det er de til bevidstløshed gentagne bevægelser, der sender tankerne af sted i alle mulige retninger, der ikke giver mening og ikke hænger sammen. Det er gentagelsen, der fremkalder filmen i hendes hoved. Hvad den anden dreng hed, kan hun ikke huske, og det er måske ikke så mærkeligt, for det er længe siden, det har været forår. Else ved det ikke. Hun gør rent og tænker ikke så nøje over det, der kommer frem i hendes indre. Den anden dreng, som ikke var Carl, var mørkhåret og havde en lillesøster. De bor ovre i fuglekvarteret, og nu er hun død. Else lader kluden dumpe ned i spanden, folder den ud og trækker den gennem vandet et par gange. I dag har været en regntung dag. En god dag at gøre rent på, men ikke en god dag at cykle på arbejde på. Pludselig er det blevet tøvejr efter uger med hård frost: 18 minusgrader! Det er vist ny rekord i november. Else kan i hvert fald ikke huske, at det nogensinde har været så koldt før jul. Der var store vandpytter på cykelstien og under pytterne is. Flere gange var hun ved at falde. Så stod hun af og trak det sidste stykke vej gennem skoven. Ruskindsstøvlerne sugede af vandet i pytterne. Inde mellem stammerne var skovbunden spættet af tøsne og visne blade. Det svuppede i støvlerne. Stedvise huller i bladdækket blottede den klæge sorte muld nedenunder.

Else tager poserne til hygiejnebind af deres holdere og maser dem ned i de brugte papirhåndklæder i skraldeposen uden at tjekke for glasskår eller kanyler. Lille John har indskærpet over for både hende og Anette og Ulla, at de skal se efter, om der ligger noget i poserne og under papiret i skraldeposen, før de trykker den flad og slår knude på den. Han har tidligere drevet Jernbanecafeen inde i Kolding og kan fortælle drabelige historier om leversyge narkomaner, der røg heroin og fixede på toiletterne, så der var blod op og ned ad væggene. Lille John kalder poserne 'Madamme-poser'. Han ved ikke bedre og kan sikkert hverken stave eller tale fransk: 'Se efter, om der ligger noget i

Madamme-poserne', siger han og smiler veltilfreds, da han ser en trækning i Elses ansigt. Han smiler, fordi han mistolker ansigtstrækningen som et ubehag ved udsigten til at skulle inspicere de brugte tamponer og hygiejnebind, men Else er ligeglad med blodet og lugten af jern. Trækningen skyldes, at han siger 'madamme', som når man siger 'sikke en sur madamme!', selvom poserne rettelig hedder: 'Madame'. Det står endda på dem: Madame i kursiv hen over en stor blå rullende bølge, der er kommet langt ude fra havet for at skylle de kvindelige udsondringer væk. Else er overbevist om, at det er en mand, der har bestemt, at poserne skal se sådan ud. Hun kigger aldrig efter, om der er noget i dem, men det er ikke, fordi hun vil leve livet farligt eller ikke vil gøre, som Lille John siger. Hun glemmer det, skænker det ikke en tanke før hånden er godt nede i skraldeposen, først da tænker hun af og til 'kany-le', men for det meste dukker det slet ikke op i hendes bevidsthed. Der har vist heller aldrig været narkomaner i Lindevang. Else har i hvert fald aldrig hørt om nogen, og for det meste hører hun heller ikke rigtig efter, hvad Lille John siger. Hun ænser ham ligesom ikke, på samme måde som damerne oppe fra alleen ikke ænser hende, når de skal på toilettet. Hun skubber demonstrativt moppen hen foran deres fødder, og så lader de, som om de netop har opdaget hende og siger: 'Nå, står du dér og gør rent, Else?' Men Else siger ikke: 'Det kan du sgu da se, jeg gør!', og hun tilføjer heller ikke 'Idiot!', selvom hun måske godt kunne have lyst til det. Hun peger bare med tommelfingeren hen over skulderen og siger, at de skal bruge herretoilettet eller vente til, hun er færdig herinde. Lille John er en stakkel, tænker hun, eller det er mere en uformuleret følelse. Hun får ondt af John et meget kort øjeblik, så

dør det som en stjerne en evighed borte. Hun stikker børsten i kummen og kører rundt. Damerne fra sidevejene synes vel også, hun er stakkel? Hun ved godt, hvad de sladrer om. Hun har hørt dem blive tavse og set dem hilse med afmålte blikke, når hun gik forbi dem i brugsen eller nede på torvet. 'Det gik nok ikke med maleriet alligevel ...' siger de og løfter medviddende øjenbrynene. 'Nu havde hun jo ellers lige fået sådan et godt job henne i banken!' Alt sådan noget siger de, og der er mere af samme skuffe. De kunne underholde hinanden en hel måned med Elses fald fra de høje tinder som bankassistent, men Else er ligeglad. Hun vil hellere vaske deres lort af indersiden af kummen, end hun vil tælle deres penge! Og det er jo også det, hun gør, tænker hun, så har hun vel fået det, som hun gerne ville have det? Hun prøver at slappe af, for hun kan mærke, at hun er ved at blive lidt for ivrig med wc-børsten. Man skal passe på, man ikke støder for hårdt i kummen, for vandet kan sprøjte op, og Else har mere end én gang fået stænk af toiletvandet på tøjet. En enkelt gang, da hun var særlig ophidset, gik det galt, og vandet stod op som i en fontæne og ramte hende i pandehåret. Ja, hvis sandheden skal frem, og det kommer den jo som regel, så fik hun toiletvand i ansigtet. Hun fik det i øjet og på næsen og måske også en lille smule i munden. Nu husker hun, hvordan Bankdirektør Madsen bad personalet om at smile og være serviceminded, og hun husker, at han altid tilføjede: 'Eller som vi sagde i min tid ...', hvorefter han holdt en lille kunstpause ... 'flink og beleven!' Hun stiller moppen tilbage i skabet og tænker, at hun må huske at hilse på John, smile til ham og se ham i øjnene, selvom hun ikke bryder sig særlig meget om ham. Alle har brug for en smule respekt. 🐼

Peter Højrup (1974) har indtil videre udgivet tre bøger, hvoraf den seneste er prosabogen 'Under det kogende hav' fra 2007. Debuten var hæftet 'Så vil jeg hellere være en sø' (2001). Højrup kan med få virkemidler slå et helt rum op, hvori alt står placeret præcist i forhold til hinanden. Jeget er ofte et reflekterende jeg, der i elegante sætninger folder en given tanke eller et givet billede ud eller vikler dem ind i hinanden og vender og drejer dem. Højrup er desuden aktiv som redaktør på forlaget Basilisk (aa).

Rikke Villadsen (1976) er billedkunstner og illustratør. Hun udtrykker sig i et illustrativt billedsprog, der i flere lag og med poetiske symboler ønsker at udfordre betragteren.